

Till trafikförsäkringsbolagen

Sambandsfråga. Beräkning av inkomstförlust.

(Jfr nr 38/1977, nr 5/1978, nr 9/1979 och nr 11/1979)

Ärendet behandlades vid nämndens sammanträde 17 oktober 1979.

I sitt yttrande i ärendet 17 oktober 1979 anförde nämnden (Öhman, Ingegerd Westlander, Wennborg och Borgcrantz) följande.

"Bakgrund

N.N., som är född 12.1.1915, skadades som förare av en personbil vid trafikolycka 27 januari 1969. Han befann sig i en bilkö och blev påkörd bakifrån. Han infördes till sjukhus och vårdades där ett par dagar under diagnosen hjärnskakning. Han genomgick röntgenundersökningar av hals, bröst och ländrygg, som enligt uppgift inte visade någon fraktur. Han besvärades av intensiv huvudvärk, koncentrationssvårigheter, dåligt minne samt yrsel.

N.N. var sjukskriven till och med 16 februari 1969, varefter han återgick i arbete. Han blev 17 mars 1969 ånyo sjukskriven för skallskadebesvär, vilken sjukskrivning varade till 12 maj 1969, då han återgick i heltidsarbete. Han arbetade i stort sett på heltid fram till hösten 1972. Från och med 6 oktober 1972 sjukskrevs N.N. för "cerebrolaesionellt syndrom med trötthet och huvudvärk som dominerande symtom". Efter några försök under senhösten 1972 att återuppta förvärvsarbete blev han i januari 1973 återigen helt sjukskriven. Härutöver hade förekommit kortare perioder av sjukskrivning på grund av tromboembolisk sjukdom, som N.N. lidit av redan före trafikolycksfallet och som sedan februari 1970 nödvändiggör ständig behandling med AP (bloduttunnande medel).

Försäkringskassan beviljade N.N. helt sjukbidrag under två år räknat från och med mars 1973. Detta har enligt beslut 24 mars 1975 övergått

till hel förtidspension. Av handlingarna framgår att N.N. dessutom uppbär sjukpension från annat håll (enligt bolaget tilläggspension från KP).

N.N. har efter ingenjörsexamen 1933 haft olika anställningar i såväl allmän som enskild tjänst med huvudsakliga uppgifter inom byggnadssektorn. Vid tiden för trafikolycksfallet var han arbetschef hos G. I början av 1970 nedlades företaget i samband med att verksamheten helt övertogs av ägaren K. N.N. började då i stället hos B som kalkylator. Han var kvar i detta arbete till dess han blev sjukpensionär.

Bolaget ingav ärendet till nämnden för yttrande under hösten 1974. N.N. gjorde gällande att orsaken till hans arbetsförmåga var sviterna efter trafikolyckan. Skadeståndsanspråken var emellertid inte preciserade. Bolaget hävdade att N.N. var arbetsförmögen på grund av sjukdom som ej hade samband med trafikolycksfallet och ansåg därför att skadebetingad inkomstförlust ej förelåg. Som stöd härför åberopades utlåtande 16 januari 1974 av bolagets dåvarande överläkare, vari bl.a. uttalas följande: "N.N. har tydligen arbetat drygt 3 år efter skadan under vilken tid han dock anger sig ha haft vissa besvär som kan ha samband med olycksfallet. Han försämrats emellertid högradigt under 1972, vilket är ett skeende som inte kan hänföras till det dock relativt obetydliga traumat 1969. Jag kan inte helt avvisa att olycksfallet medfört vissa sviter, vilka emellertid icke kan skattas ge en högre medicinsk invaliditet än 15 %."

Enligt beslut av Riksförsäkringsverket 18 september 1974 tillerkändes N.N. yrkesskadelivränta för tiden 20 november 1972 - 30 november 1975. Beräknad invaliditetsgrad på grund av trafikskadan angavs till 15 %. Riksförsäkringsverket har sedermera beviljat N.N. livsvarig yrkesskadelivränta efter samma grunder som i det tidigare beslutet. I november 1974, då ärendet förra gången insändes till nämnden för prövning, utgick 3.228 kronor för år (basbelopp 8.500 kronor). Enligt gällande samordningsregler minskades N.N.:s pensionsförmåner från det allmänna med tre fjärdedelar av utgående yrkesskadelivränta, vilket - som bolaget påpekade - innebar en nettoförmån för honom av bara ca 800 kronor för år.

Bolaget föreslog slutreglering med en engångsersättning från trafikförsäkringen av - utöver nettoförmånen på grund av yrkesskadelivräntan - 12.000 kronor.

I sitt yttrande 8 januari 1975 till bolaget ansåg nämnden N.N. från och med 20 november 1972 till och med 30 november 1975 berättigad till en skäligen beräknad livränta av 10.000 kronor för år med avräkning av yrkesskadelivräntan. Trafiklivräntan, beräknad efter tabellariska grunder, torde i sin helhet ha avsett ersättning för inkomstförlust. Nämnden tidsbegränsade alltså livräntan och angav i yttrandet att frågan om livränta till N.N. från och med 1 december 1975 borde bli beroende på förnyad prövning. Uppgörelse träffades mellan parterna i enlighet med nämndens yttrande.

Då ärendet blev aktuellt för fortsatt prövning hävdade N.N. alltjämt att sviterna efter trafikolyckan var den främsta orsaken till hans arbetsoförmåga. Bolaget vidhöll med stöd av sin överläkare sin tidigare inställning i sambandsfrågan. I juni 1976 påbörjades mellan N.N., som enligt bolaget var intresserad av att snabbt få saken utagerad, och bolaget förlikningsförhandlingar.

Från N.N.:s sida hotades med rättegång. Bolaget anger i en promemoria att bolaget ansåg att slutersättning kunde ske med ett belopp i storleksordningen 50.000 till 60.000 kronor avseende lyte och men och olägenheter i övrigt. Det lägsta N.N. kunde acceptera var 65.000 kronor och så ville han även ha ett förbehåll att få återuppta ärendet i framtiden, om man genom nya undersökningsmetoder kunde bevisa klart samband och således 100 %-ig ekonomisk invaliditet.

Bolaget godtog detta och till N.N. utbetalades i juni 1976 en sammanlagd ideell ersättning av 65.000 kronor. Innan denna reglering genomfördes, hade ärendet enligt reglementet för nämnden bort hänskjutas till nämnden för yttrande. Så skedde alltså inte.

N.N. återkom till bolaget under 1978, varvid han bl.a. åberopade ett läkarutlåtande 2 november 1978 av professor Alf Nachemson, klinikchef vid Sahlgrenska sjukhuset. Nachemson har enligt utlåtandet själv undersökt N.N. vid två tillfällen och dessutom tagit del av dels ett 20-tal intyg över de tillstånd, som drabbade N.N. efter olyckan, dels också de utredningar av allmän-medicinsk, neurologisk och psykiatrisk art, som utförts och som vidimerats av olika läkare, dels ock medicinjournaler m.m. angående N.N.:s medfödda koagulationssjukdom. Nachemson redovisar i utlåtandet N.N.:s besvär - bl.a. svår frekvent huvudvärk, mest i bakhuvudet, utlöst av nackrörelser, domnings- och pinningskänsla i bakhuvudet och smärtor, domning ut i båda armarna, också de utlösta av olika nackrörelser, mest bakåtböjning. Vidare finns antecknat att vid olika undersökningar konstaterats uttalad palpa-

tionsömhet bilateralt över transversalutskotten i halsryggen. Nachemson säger därefter att han som sin mening vill framföra att ett tämligen klart samband föreligger mellan olycksfallet 1969 och N.N.:s besvär. Vidare anges att granskning skett av röntgen av halsryggen omedelbart efter olycksfallet och jämförelse gjorts med bilder som togs i början av 1978 och de som tagits senare under året. Uttalade förändringar hade skett i halsryggen, främst mellan C3-C4, där en uttalad instabilitet, synlig i framåt-bakåtböjning hade framkommit. På grundval av undersökningarna syntes det Nachemson rimligt att "stödja antagandet att instabiliteten, framför allt i disken C3-C4, utgör orsaken till N.N.:s besvär." Nachemson uttalar sammanfattningsvis att mycket stor sannolikhet föreligger för ett direkt samband mellan olycksfallet 1969 och N.N.:s långdragna cervikalt utlösta besvär. Av ett senare intyg 27 mars 1979 av Nachemson framgår bl.a. att N.N. fått en specialkonstruerad halskrage, som lindrat hans besvär. Den nytillkomna medicinska utredningen har föranlett bolagets nuvarande överläkare att bedöma invaliditeten till 40 % definitivt räknat från akuttidens slut.

Nu aktuell prövning

Bolaget har nu hänskjutit ärendet till nämnden för yttrande. Med hänsyn till att Riksförsäkringsverket skall pröva om sin livränta - vilket i sin tur påverkar övriga förmåner från det allmänna - anger bolaget en bruttolivränta från trafikförsäkringen i inkomsthänsesende räknat från och med 1970. Från bruttot skall sedan avräknas N.N.:s arbetsinkomster (för vissa år) och ersättningar från det allmänna m.m. Dessutom föreslås ytterligare ersättning för kostnader och olägenheter från och med 1 januari 1980 samt ersättning för lyte och men under invaliditetstiden.

Med hänsyn till numera upplysta, ovan angivna förhållanden frångår nämnden sitt yttrande 8 januari 1975.

Ersättning för inkomstförlust

Av en skrivelse 28 februari 1979 från K framgår att N.N., om han haft full arbetsförmåga, skulle ha fått anställning som arbetschef i samband med att K införlivade G i sin verksamhet i början av 1970. N.N.:s lön som då uppgick till 81.000 kronor jämte fri bil skulle vid hans fortsatta engagemang uppgått "i år" till ca 130.000 kronor jämte bilersättning ca 10.000 kronor enligt vad som anges i skrivelsen. Nämda belopp utgör för närvarande bruttoinkomst för den tjänsteman som fyller den arbetsuppgift N.N. skulle ha haft om han inte skadats.

N.N.:s ombud gör på N.N.:s vägnar gällande att N.N. som oskadad skulle haft högre inkomst hos K. Mot ordalagen i K:s skrivelse kan emellertid detta påstående inte godtas.

N.N.:s arbetsinkomster som oskadad bör således rimligen beräknas till - med vissa utjämnings - 81.000 kronor för 1970, 88.000 kronor för 1971, 94.000 kronor för 1972, 100.000 kronor för 1973, 106.000 kronor för 1974, 112.000 kronor för 1975, 118.000 kronor för 1976, 124.000 kronor för 1977, 130.000 kronor för 1978 och till 136.000 kronor för 1979. Sistnämnda arbetsinkomst får även antagas fram till 12 januari 1980, då N.N. fyller 65 år.

I ärendet är också tal om tillgången till fri bil och bilersättning, som 1975 avlöste systemet med fri bil hos K. Nämnden utgår emellertid från att nämnda två ersättningsformer var avsedda för vederbörandes arbete i företagets tjänst. Nu har N.N. inte arbetat hos K under dessa år. Det framgår inte av utredningen att det skulle ha uppkommit något överskott på ersättningsformerna som skulle ha inneburit en privat förmån för N.N. Nämnden anser därför inte att N.N. bör tillgodoräknas några belopp i nu ifrågakvarande hänseende. Emellertid bör framhållas att om något överskott skulle ha uppkommit, så bör ersättningen härför vara att anse som inkomstersättning och inte som någon kostnadsersättning.

Ramar för skaderegleringen för inkomstförlust till N.N. för tiden från och med 1970 fram till hans 65-årsdag bör därför motsvara de ovan angivna inkomstunderlagen. Från dessa underlag bör avräknas vad som under samma tid utgått i verkliga inkomster såsom arbetsinkomst, yrkesskadelivränta, sjukbidrag respektive förtidspension och tilläggs-pension från KP. (Från de nettoersättningar som sålunda framkommer äger bolaget därefter självfallet avdra tidigare trafiklivränta och eventuella a contoersättningar.)

Nämndens yttrande i denna del är således att betrakta som preliminärt. Nämnden förutsätter att bolaget, så snart klarhet vunnits om avräkningsinkomsterna, på nytt inkommer till nämnden för ett definitivt ställningstagande i denna del av ärendet. Därvid bör också frågan om ersättning för inkomstförlust för tiden efter 65-årsdagen prövas.

Bolaget bör rimligen under tiden utge skäliga betalningar a conto för hittills förfluten tid.

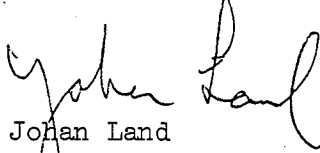
Ersättning för olägenheter, kostnader samt lyte och men

Som förut nämnts har bolaget under 1976 överenskommit om och utbetalat en sammanlagd ideell ersättning av 65.000 kronor till N.N.

Regleringen av ersättningen i rubricerade hänseende bör omfatta tiden från och med 1970 och avse N.N.:s återstående livstid.

Till följd av skadan torde N.N. ha haft påtagliga olägenheter i form av anspänning under den tid han fullgjorde yrkesarbete. Sådana olägenheter torde även förekomma i hans fullgörande av andra sysslor i hemmet m.m. För dessa olägenheter och för kostnader betingade av skadan, bl.a. för läkarvård och medicin, samt för lyte och men bör ersättning utgå till N.N. från trafikförsäkringen med ett gemensamt engångsbelopp. Olägenhets- och kostnadsersättningen bör grundas på ett för livstiden genomsnittligt, skäligen beräknat årsbelopp av 3.000 kronor. På tiden från och med 1970 fram till 1976, vilket sistnämnda år överenskommelse om det tidigare engångsbeloppet träffades, belöper sex årsbelopp eller 18.000 kronor. Resterande årsbelopp bör kapitaliseras efter en faktor av 10,8 (N.N. var 60 år i början av 1976) eller sålunda till 32.400 kronor. Ersättningen för lyte och men bör bestämmas till 20.000 kronor. Engångsbeloppet bör fastställas till, efter avrundning, 72.000 kronor. Vid utbetalningen av skadeståndet äger bolaget avräkna vad N.N. i förevarande hänseenden redan uppburit av bolaget eller 65.000 kronor."

Stockholm 17 oktober 1979

Johan Land